

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister van Economische Zaken voorgelegd over de brief d.d. 27 januari 2017 over de nieuwe werkwijze met betrekking tot aanpassingen in de Gids proportionaliteit (Kamerstuk 32 440, nr. 95).

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct-griffier van de commissie,
Kruithof

Inhoudsopgave

I.	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II.	Antwoord / Reactie van de Minister	6

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de nieuwe werkwijze met betrekking tot aanpassingen in de Gids proportionaliteit. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie merken op dat de kracht van de Gids proportionaliteit het draagvlak is dat ervoor bestaat bij zowel aanbestedende diensten als ondernemers. Deze leden constateren dat de Minister voornemens is een adviescommissie voor de Gids proportionaliteit in te stellen in plaats van de schijfgroep. Zij vragen wat de verwachtingen van de Minister zijn met betrekking tot het draagvlak voor een adviescommissie. Zij vragen of een adviescommissie de door de Kamer gewenste beoogde breed gedragen Gids proportionaliteit zal ondersteunen. Door de penvoering neer te leggen bij de rijksoverheid denken deze leden dat er niet langer tegemoetgekomen wordt aan genoemde wens van de Kamer. Ook vragen zij hoe het nieuwe voorstel waarborgt dat de samenstelling van de adviescommissie wordt gecontinueerd, gekeken naar de verschillen van samenstelling. Zij vragen hoe de wisselende samenstelling van de adviesgroep de consistentie van de Gids proportionaliteit ten goede kan komen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennis genomen van de brief die de Minister gestuurd heeft over de Gids proportionaliteit. Deze leden hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie vragen waarom in eerste instantie is gekozen voor een schijfgroep en nu voor een adviescommissie. Deze leden zien niet wat er precies veranderd is in de afgelopen jaren waardoor de Minister nu als schrijver van de Gids proportionaliteit zou moeten dienen en eerder niet. Gezien de discussie rondom het aanbesteden van overheden en andere aanbestedende diensten hechten zij grote waarde aan een gebalanceerde Gids proportionaliteit en aan de opsteller daarvan. Ook hebben zij enkele vragen over de samenstelling van de adviescommissie van de Gids proportionaliteit. Hoe komt de samenstelling van de commissie tot stand? Gaat het hierbij om termijnen waarin leden zitting hebben in de commissie of worden de leden benoemd voor onbepaalde tijd?

De leden van de PvdA-fractie lezen daarnaast over wijzigingen van de Gids proportionaliteit.

Deze leden constateren dat de Minister door middel van een algemene maatregel van bestuur zelf het initiatief kan nemen om deze gids te wijzigen. Hoe wordt de Kamer hierbij betrokken? Is de Minister bereid om deze procedure periodiek te evalueren om te kijken of deze nog voldoet aan de wensen van die tijd?

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat er een wijziging wordt aangebracht waardoor aanbestedingen door de centrale overheid van 50.000 euro of minder kunnen worden gemarkeerd als kleine wijziging. Deze leden vragen waarom voor dit bedrag is gekozen. Zij merken op dat de Aanbestedingswet 2012 voor het midden- en kleinbedrijf (mkb) en aanbestedende diensten veel bureaucratische rompslomp oplevert. Mede daarom vragen zij in hoeverre de Europese richtlijnen ruimte geven om deze grens van kleine wijzigingen op te hogen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voorgenomen wijziging van de werkwijze voor aanpassing van de Gids proportionaliteit.

De leden van de SP-fractie lezen met instemming dat de Minister constateert dat de Gids proportionaliteit sinds 2013 een begrip is geworden in de aanbestedingspraktijk en dat de Gids proportionaliteit heeft bijgedragen aan de verbetering van de aanbestedingspraktijk. Tevens lezen deze leden dat de Minister van mening is dat de kracht van de Gids proportionaliteit wordt gevormd door het draagvlak dat ervoor bestaat en dat de samenstelling van de schrijfgroep het draagvlak in belangrijke mate bepaalt. Zij vragen de Minister in hoeverre het draagvlak onder de betrokken ondernemers en aanbestedende diensten zal wijzigen als niet de ondernemers en diensten, maar de Minister de auteur van de Gids proportionaliteit wordt. Zij zijn benieuwd waarom de Minister als uitvoerder van de Europese aanbestedingsrichtlijnen tevens de meest aangewezen instantie is om initiatief te nemen voor aanpassingen van de Gids proportionaliteit. Ook vragen zij welke redenen bestaan om de schrijfgroep als inadequaaf voor deze rol te beschouwen.

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd in hoeverre de rol van de voorgenomen adviescommissie zal worden vastgelegd en of de adviescommissie zich kan beroepen op specifieke rechten. Deze leden vernemen tevens graag hoe de adviescommissie zal worden samengesteld en in welke mate dit zal verschillen met de bestaande praktijk.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister te reageren op de aan op 27 oktober 2016 aan de Minister van Economische Zaken gerichte kritiek van de schrijfgroep dat met deze wijziging niet langer tegemoet wordt gekomen aan de in het amendement-Schouten/Ziengs (Kamerstuk 32 440, nr. 50) vastgelegde wens van de Kamer. Indien de Minister het niet eens is met de kritiek, vernemen deze leden graag op welke wijze de voorgestelde werkwijze invulling geeft aan de in het genoemde amendement geuite wens van de Kamer. Zij vernemen tevens graag op welke wijze de schrijfgroep en de daarin zittende belangenorganisaties geconsulteerd zijn bij de totstandkoming van de voorgenomen wijziging en welk advies zij hebben uitgesproken over de voorgenomen wijziging.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister toe te lichten op welke wijze de huidige schrijfgroep is betrokken bij de in de brief van de Minister voorgestelde wijziging, wat haar advies over deze wijziging is geweest en hoe de Minister dit advies heeft betrokken bij de besluitvorming over de wijziging. Deze leden vragen de Minister tevens te reageren op de kritiek op de voorgestelde wijziging van onder meer de Algemene Rekenkamer, die juist waarschuwt dat het niet de bedoeling is van de Aanbestedingswet 2012 om opdrachten van een kleinere waarde dan 50.000 euro niet aan te besteden. Ook wijzen zij op de kritiek van hoogleraar Jan Telgen dat enkelvoudig onderhands gunnen een vrijbrief is voor aanbesteding.

dende diensten om vriendjes in te schakelen en dat het mkb minder kansen krijgt wanneer er enkelvoudig onderhands wordt aanbesteed.¹

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA fractie hebben de volgende vragen over de nieuwe werkwijze met betrekking tot aanpassingen in de Gids proportionaliteit.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Minister vindt dat de betrokkenheid bij aanpassingen van de Gids proportionaliteit anders geborgd dient te worden dan in de vorm van een (informele) schrijfgroep. Deze leden zijn benieuwd of de Minister ideeën in deze richting al kenbaar heeft gemaakt bij de plenaire behandeling van de Wijziging van de Aanbestedingswet 2012 in verband met implementatie van aanbestedingsrichtlijnen 2014/23/EU, 2014/24/EU en 2014/25/EU begin 2016? Zo nee, wat is na de behandeling begin 2016 de directe aanleiding voor de Minister geweest om dit alsnog anders vorm te willen geven? Verder lijkt het deze leden een goede ontwikkeling dat, indien er een adviescommissie komt, deze ook ongevraagd advies kan geven zoals de Minister aangeeft in zijn brief. Kan de adviescommissie ten alle tijden vrij zijn om ongevraagd advies te geven? Zal de Minister altijd zal reageren op deze ongevraagde adviezen?

De leden van de CDA-fractie vragen wat de stand van zaken is omtrent de uitvoering van de motie-Agnes Mulder c.s. (Kamerstuk 34 329, nr. 15) die de regering verzoekt om in overleg te treden met de schrijfgroep van de Gids proportionaliteit teneinde deze uit te breiden met technische aanwijzingen die eraan bijdragen dat de nadruk minder komt te liggen op de prijs. Deze leden zijn benieuwd welke wijzigingen nog meer tot stand zijn gekomen in de Gids proportionaliteit om gunningen aan het mkb te vergroten. Zijn deze wijziging volgens de Minister voldoende om de gunningen van opdrachten aan het mkb flink te laten vergroten? Zij zijn ook benieuwd op welke wijze in de Gids proportionaliteit meer nadruk is komen te liggen op innovatie en duurzaamheid en of de Minister nog voornemens is om hier meer nadruk op te leggen. Tevens vragen zij om een stand van zaken omtrent de uitvoering van motie-Agnes Mulder c.s. (Kamerstuk 34 329, nr. 14) die de regering verzoekt in 2016 een verhoging van de Europese aanbestedingsdrempels te agenderen in de Europese Unie en de resultaten hiervan met de Kamer te delen.

De leden van de CDA-fractie willen de Minister bedanken voor het tijdig sturen van het onderzoek naar tenderkostenvergoedingen bij ingetrokken aanbestedingen ter uitvoering van de motie-Agnes Mulder c.s. (Kamerstuk 34 329, nr. 16). Uit dit onderzoek blijkt dat van 1 april 2013 tot 1 januari 2016 ruim 13.000 aanbestedingen op TenderNed zijn gepubliceerd (Kamerstuk 32 440, nr. 94). Deze leden lezen dat hiervan 3% tot 5% werd ingetrokken na het indienen van de laatste nota van inlichtingen. Vindt de Minister het percentage van 3 tot 5% niet te hoog? Wat gaat de Minister doen om dit percentage naar beneden te krijgen? Zij constateren daarnaast dat van de onderzochte procedures slechts één intrekking heeft geleid tot een vergoeding aan de inschrijvende partijen. Vindt de Minister het verdedigbaar dat in gevallen waarin sprake is van intrekking in een vergevorderd stadium slechts bij grote uitzondering een tenderkostenvergoeding wordt verstrekt? Geeft dit onderzoek voor de Minister geen enkele aanleiding om het beleid te veranderen? Waarom ziet de Minister ondanks deze cijfers geen aanleiding voor een standaard tenderkostenvergoeding? Waarom zou het verdedigbaar zijn dat het intrekken van aanbestedingen onder het ondernemersrisico valt als aanbestedende

¹ <https://www.aanbestedingscafe.nl/besluit-kamp-bevordert-vriendjespolitiek/>

diensten fouten maken of er nieuwe politieke of financiële doelen worden gesteld? Graag ontvangen deze leden een uitgebreide reactie van de Minister op de gestelde vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van ChristenUnie-fractie hebben met teleurstelling kennisgenomen van de brief over de nieuwe werkwijze met betrekking tot aanpassingen in de Gids proportionaliteit. Deze leden zijn van mening dat de Gids proportionaliteit een belangrijke waarborg is voor uniformiteit, transparantie, ruimte voor innovatie, proportionele eisen, voorwaarden en criteria bij aanbestedingen. Zij merken op dat hiermee wordt voorkomen dat de concurrentie onnodig wordt beperkt bij aanbestedingen en worden met name mkb-bedrijven niet onnodig uitgesloten.

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het belangrijk dat de Gids proportionaliteit draagvlak heeft bij aanbestedende diensten en het bedrijfsleven. Deze leden merken op dat zowel in het amendement-Schouten/Ziengs (Kamerstuk 32 440, nr. 50) als in het amendement-Bruins/Ziengs (Kamerstuk 34 329, nr. 9) daarom bewust de volgende zin is opgenomen: «De indieners hechten waarde aan een breed gedragen Gids en beogen de mogelijkheid tot (eenzijdig aangebrachte) inhoudelijke wijzigingen in de Gids uit te sluiten.» Zij constateren dat de schrijfgroep, bestaande uit het bedrijfsleven en aanbestedende diensten, nu formeel wordt opgeheven en vervangen door een adviescommissie. Zij betreuren dat de formele rol van aanbestedende diensten en het bedrijfsleven wordt ingeperkt, door slechts een adviesrol in te stellen. Zij constateren dat daarmee wordt gehandeld tegen beide amendementen in, aangezien eenzijdig aangebrachte inhoudelijke wijzigingen nu formeel mogelijk worden.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wat de aanleiding is voor aanpassing van de huidige werkwijze. Deze leden merken op dat in de huidige werkwijze de schrijfgroep aan zet is bij eventuele aanpassingen. De schrijfgroep biedt dit dan aan de Minister aan en vervolgens legt de Minister het resultaat voor aan de Kamer. Zij constateren dat uit de evaluatie en reacties uit het werkveld bovendien blijkt dat de Gids proportionaliteit in afgelopen jaren naar tevredenheid heeft gefunctioneerd. Welk knelpunt wordt precies opgelost? Wat gaat er nu mis?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom aanpassingen in de Gids proportionaliteit in het vervolg door ambtenaren moeten worden doorgevoerd, terwijl juist in de schrijfgroep de kennis, ervaring en expertise aanwezig zijn met betrekking tot aanbestedingsrecht en de aanbestedingspraktijk. Deze leden vragen een reactie van de Minister op de brief van de schrijfgroep uit oktober 2016 over de voorgestelde wijziging. Zo wijst de schrijfgroep op de kracht van de Gids proportionaliteit door de goede samenwerking van beide zijden van het werkveld. Zij zijn ook benieuwd of de Minister de voorgestelde wijziging heeft voorgelegd aan aanbestedende diensten en het bedrijfsleven. Staan aanbestedende diensten en het bedrijfsleven achter dit besluit?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen op welke manier de benoeming van de adviescommissie zal plaatsvinden. Deze leden vragen of de achterban van VNO/NCW, MKB-Nederland, Nevi en VNG zelf mogen beslissen wie wordt afgevaardigd en of dat niet op voordracht van de Minister wordt besloten.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen meer toelichting op het besluit om opdrachten onder de 50.000 euro in principe als kleine opdrachten te beschouwen. Wat betekent dit bijvoorbeeld voor toegang tot opdrachten voor concurrentie in de markt? Leidt dit niet tot meer gunning aan bedrijven die al gevestigd zijn en bekend zijn bij de aanbestedende dienst? Staat de schrijfgroep achter deze voorgenomen aanpassing?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Minister of de gestelde vragen in het schriftelijk overleg uiterlijk maandag 20 februari 2017 beantwoord kunnen worden.

II. Antwoord / Reactie van de Minister